

Utenriksdepartementet

Att. Turi Bakke
Rådgiver

NOU2012-2@mfa.no

(sendes kun elektronisk)

Vår dato 03.05.12
Deres dato 30.01.12
Vår referanse JVD

HØRING - NOU 2012: 2 UTENFOR OG INNENFOR – NORGES AVTALER MED EU

Det vises til høringsbrev fra Utenriksdepartementet av 30. januar 2012 og utredningen fra det Regjeringsoppnevnte utvalget som fikk i oppdrag å gå gjennom erfaringene med EØS-avtalen og øvrige avtaler med EU. Denne høringsuttalelsen er skrevet i samråd med Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, Nortura SA, Tine SA og Norsk Gartnerforbund.

Kommentarer til kapittel 21.2 Mattrygghet og veterinære forhold

Utredningen slår fast at matpolitikken utgjør en av de største grenseflatene mellom EU og Norge, og at EØS-avtalen med senere tilleggsavtaler legger særdeles sterke føringer på den norske matindustriens rammevilkår. Utredningen gir et dekkende bilde av utviklingen og situasjonen, og peker på dynamikken som ligger i den løpende utformingen av EUs politikk og styringsverktøy på mat- og veterinærområdet. Norske myndigheter er “utenfor” de innerste prosessene og de besluttede organene for politikktutforming på mat- og veterinærområdet, men har gode muligheter til å delta i løpende regelverksutvikling. Slik deltakelse setter imidlertid svært store krav til de norske myndighetene på området, både mht. ressurser og kompetanse. Vi ønsker i denne høringsuttalelsen å peke på noen mangler ved den nasjonale organiseringen av dette arbeidet, og komme med forslag som kan gi bedre prosesser som et grunnlag for en mer aktiv politikk fra norsk side på området.

Regelverksutviklingen i EU – mange og ressurskrevende prosesser som setter norsk medvirkning på store prøver

Rammevilkårene på mat- og veterinærområdet bestemmes i stor grad i EU og etter langvarige prosesser i EUs respektive organer. Mattilsynet representerer norske interesser i Kommisjonens arbeidsgrupper som står for selve regelverksutviklingen. Når sakene har blitt løftet opp på SCFCAH-nivå, deltar departementene fra norsk side. Norge er ”utenfor” det videre arbeidet i EUs politiske organer, Råd og Parlament, og er på dette stadiet avhengig av å etablere et samarbeid fra sak til sak med medlemsland med sammenfallende interesser. Erfaringene tilsier at muligheten til aktiv medvirkning er størst i prosessene i arbeidsgruppene under Kommisjonen, og at det er svært vanskelig å rette opp mangler ved forslag når de har nådd SCFCAH og politiske organer. Aktiv deltakelse i viktige arbeidsgrupper må derfor prioriteres høyt.

Det er et sentralt prinsipp og god offentlig tradisjon i Norge at berørte parter blir involvert og hørt, og konsekvenser utredet, ved utforming av lover og regelverk som angår dem. Når rammevilkåra for norsk matindustri i stor grad fastsettes i EU, settes dette viktige prinsippet på store prøver.

Mange EU-lands myndigheter praktiserer en tett dialog med sin egen matindustri underveis i regelverksprosesser, og matindustriens bransjeforeninger i EU har også formelle kanaler inn mot prosessene. Deler av norsk matindustri har tilknytning til matindustriens bransjeforeninger i EU, men som assosiert medlem.

En forutsetning for nasjonal påvirkning og ivaretagelse av nasjonale interesser er løpende, tett samarbeid på prioriterte saker mellom matindustrien og myndighetene. Det er viktig at norske myndigheter kjenner til bransjens behov, da det er myndighetenes holdning og argumentasjon som først og fremst er avgjørende i de fleste saker som EU kommisjonen legger frem. Det er ikke etablert noen faste formelle kanaler for slik medvirkning, og dette er en alvorlig mangel i samspillet mellom offentlig og privat sektor på dette viktige området.

En aktiv europapolitikk på mat- og veterinærområdet

NHO Mat og Landbruk støtter anbefalingene om at aktiv europapolitikk handler om *”politisk og administrativ prioritering, engasjement, innsats og ressurser – og om målrettet arbeid over tid med å bygge opp og vedlikeholde kompetanse og kapasitet”*.

Omfanget av regelverksprosesser på mat- og veterinærområdet er så stort at det er nødvendig å velge ut de temaene som er viktigst for norske interesser. Matindustrien bør involveres allerede i denne delen av prosessen. Dette vil i seg selv kreve en regelmessig og formalisert kontakt.

Arbeidet i EUs arbeidsgrupper foregår ofte sprangvis, med korte tidsfrister og store mengder skriftlig materiale. Saksområdene spenner over et stort faglig felt som setter særdeles store krav til relevant kompetanse. Til sammen setter dette store krav til organiseringen på norsk side, både hos myndighetene og i matindustrien. Suksessfaktorer vil være at det er etablert faste strukturer med klare og forutsigbare arbeidsmetoder, og at partene er organisert på en tydelig, kompakt og handlekraftig måte. En formalisert og tidlig involvering av norsk industri vil være viktig for industriens kunnskaper om nye rammevilkår og eierskapet til disse.

Når rammevilkår har blitt fastsatt, er det nasjonale handlingsrommet for særregler begrenset. Vi sier oss likevel enige med Utvalget som uttaler at: *“Spørsmålet om styring av europapolitikken hengersammen med bruk av handlingsrom i de senere stadier, når EU-retten skal gjennomføres og håndheves i Norge.”* NHO Mat og Landbruk vil understreke dette, og peke på at norsk matindustri i mange enkeltsaker er avhengig av at myndighetene utnytter det nasjonale handlingsrommet, både i forhold til nasjonale unntaksbestemmelser, ved tolkning av vedtatt regelverk og når regelverket åpner for nasjonale særregler. Vi viser også til Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen vedr. Meld. St. 9 (2011-2012) Landbruks- og matpolitikken - Velkommen til bords: *“Komiteen ser positivt på at regjeringen vil legge vekt på å utnytte det nasjonale handlingsrommet som EØS-avtalen gir, slik at Norge får et fleksibelt regelverk på matområdet på linje med de øvrige EØS-land.”*

NHO Mat og Landbruk foreslår derfor at myndighetene etablerer et fast samarbeidsorgan som skal være en arena der matindustrien

- **gis mulighet til innspill, kvalitetssikring og forankring av det norske arbeidet med regelverksutviklingen på EU-nivå, og**
- **gis mulighet til innspill for å ivareta det nasjonale handlingsrommet ved implementering av EØS-regelverk i Norge.**

Samarbeidsorganet skal gjennomføre sin aktivitet etter faste og forutsigbare prosedyrer, og med klart definerte rolle- og ansvarsområder for partene. Samarbeidsorganet oppretter undergrupper / ad hoc når det er formålstjenlig, og må for øvrig stå fritt i å velge arbeidsformer som er tilpasset varierte oppgaver (omfang, varighet, tidspress, antall deltakere). Nettbaserte dataverktøy vil være en svært viktig del av det konkrete arbeidet.

Kommentarer til kapittel 21.3 Landbruk

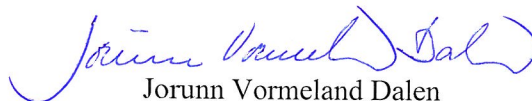
EØS-avtalen omfatter ikke EUs felles landbrukspolitikk. Det medfører at det ikke er fri flyt av landbruksvarer mellom Norge og EU. Samtidig åpner EØS-avtalen for noe handel og konkurranse, også for landbruksvarer. Dette gjelder både gjennom handel med basis landbruksvarer via Artikkel 19 og Protokoll 3 der det legges til rette for frihandel med bearbejdede landbruksvarer, ved at råvareprisforskjellene kompenseres. Disse forholdene er beskrevet i NOU 2012: 2, sammen med utviklingen i rammevilkår og handel.

NOU 2012: 2 stadfester også at utviklingen i handel mellom EU og Norge har vært ubalansert. Det har vært en betydelig økning i importen fra EU til Norge, men bare mindre økning i eksporten fra Norge. Dette sier blant annet noe om utviklingen i konkurransekraft i verdikjeden for mat hos de to partene. NHO Mat og Landbruk mener at den særnorske kostnadsutviklingen er en viktig årsak til denne utviklingen. For å sikre fremtidig avsetning av norske landbruksvarer vil det derfor være viktig å legge til rette for en kostnadsutvikling mer i tråd med våre viktigste handelspartnere.

Vennlig hilsen
NHO Mat og Landbruk

Gaute Lenvik
Adm. direktør

Jorunn Vormeland Dalen
Fagsjef matpolitikk

Kopi: Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund
Nortura SA
Tine SA
Norsk Gartnerforbund